

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

II-то обикновено Народно Събрание.

XVI ЗАСЪДАНИЕ, ПОНЕДЪЛНИКЪ, 14 АПРИЛИИ 1880 ГОД.

(Подъ председателството на г-на П. Р. Славейкова — Начало въ 1 часа и 30 минути.)

Председателъ: (Звъни). Привличамъ вниманието на депутатитѣ върху четението на списъка.

Секр. Золотовъ: (Чете списъка на депутатитѣ.) Въ XV. заседание онзи денъ отсъствуваха слѣдующитѣ депутати: Митр. Мелетий, Петко Горбановъ, Министръ Каравеловъ, Симидовъ, Д-ръ Молловъ, Даскалъ Тодоръ, Ст. Стамбуловъ, Никола Мирковъ, Д-ръ Браделъ, Георги Кирковъ, Д-ръ Антоновъ, Г. Геровъ, Азисъ Ефенди, Начовичъ, Тодоръ Станчовъ, Атанасъ Костовъ, Г. Болѣрски, Т. Икономовъ и К. Стоиловъ.

Председателъ: Отъ 171 представители, 24 отсъствуватъ, 16 сж кассирани, присъствуватъ 131. Има вишегласие и може да се състави заседание; за това обявявамъ заседанието за открито.

Имамъ да съобщя на г-да представителитѣ, че дѣто се отнесохми къмъ онѣзи нѣколко депутати, които липсуваха, ни единъ не отговори и не се обади, да каже, защо е липсувалъ или ако ще липсува и отъ сега нататкъ. Само г-нъ Кирковъ, Севлевский депутатъ, явява съ писмо, че по неотложнитѣ дѣла на службата си не може да присъствува. Колкото за другитѣ, да ли да ги изобличимъ чрезъ печатътъ или другоаче да постъпимъ, добръ е

да рѣшимъ по послѣ.

Днесъ вече дойде врѣме да подкачимъ да разискваме върху нѣкои законопроекти, но ни единъ почти законопроектъ не е излѣзалъ още отъ печатъ, освѣнъ двѣ или три коли отъ проекта за общинското управление, така щото не можемъ да влизамъ въ разискване на проектитѣ преди Воскресение. По тази причина, мисля, че това ще може да стане чакъ въ идущия четвъртъкъ. (Гласове: Срѣда). За това намъ остава да се позанимаемъ, съ други нѣкои представителски работи. Предложи се да се допълни комисията за прошенията; послѣ се представи частенъ единъ проектъ върху финансовия въпросъ, отъ Министерството на Финанцитѣ, което тоже показва, че трѣба да се избере една бюджетарна комисия, която да захване да изучава тоя проектъ и да земе да ни запознава съ финанцитѣ на държавата; така щото, като имъ дойде реда да се разискватъ, то чрезъ комисията да може да бѣде освѣтлено и Народното Събрание съ нѣкои предварителни знания.

Сега, като показахъ на Събранието, какво има днесъ да се предлага за работа, считамъ за нужно да явя на Събранието слѣдствията на вчерашното ни

ходение и представянето на адреса. Негово Височество прие комисията твърдѣ вѣжливо и учтиво, и обърнѣ внимание почти на всичкото съдържание на адреса, което разбра — трѣба да забѣлѣжимъ, че Негово Височество доволно вече разбира нашия языкъ. — Негово Височество благоволи да изрази своето съчувствие къмъ досегашнитѣ дѣйствиа на Народното Събрание, и бѣше толкозъ любезенъ. щото приближи частно до всекого отъ депутатитѣ, да поговори и да распита всекого едного върху нѣкои общи възглѣдове и нуждни работи. Нег. височество ме натовари отъ Негова страна да поднесъ Неговото благоволение и благоприятство къмъ Нар. Събрание, за това дѣто е побързало да се справи съ предварителнитѣ работи, и че е готово вече да разглежда законопроектитѣ. Послѣ Нег. Височество благоволи да ни забѣлѣжи да искажемъ Неговата признателностъ къмъ Народното Събрание, за дѣто така доволно смислено мина и прекара въпроса, както се изрази, деликатно за Неговата титла.

Друга по-важна забѣлѣжка бѣше върху разбойничеството, което върлува въ источната страна на нашето отечество. Нег. Височество каза, че се е разговорилъ съ Военния Министръ, и че е намѣрилъ за добръ да се земжтъ по строги мѣрки, и че трѣба часъ по-скоро да се прекратятъ тамошнитѣ несправилности. Послѣ Нег. Височество говори за бюджета на Военното Министерство, и каза, че, като се надѣе на нашия патриотизмъ, който е доволно познатъ, то Народното Събрание неще иска да прави никой мжчнотии по военния бюджетъ, и Нег. Височество се надѣе, че ще се приеме, като се вижда, че слѣдствията на това приемане ще принесжтъ полза на отечеството. Ние заявихме отъ наша страна на Н. Височество, че Народното Събрание, като се облѣга на Неговото съдѣйствие, само жѣлае, и ще се мжчи да надвие всички мжчнотии, които би се срещнали въ пѣти на разискванията по тази частъ и че е готово на всичко онова, което служи за доброто на отечеството и поддържката на Трона. Азъ немогъ сега да Ви раскажжъ всичко точно, и подробно, защото се е минжло доволно врѣме и разговорѣтъ се е водилъ на чуждѣ языкъ, но азъ Ви предавамъ вѣрно и въ общи чърти думитѣ, които се размѣнихъ между Негово Височество и депутацията.

Другата депутация, която бѣше натоварена да отиде при братѣтъ на Негово Височество, за да му направи посѣщение, и да му каже „добръ дошгълъ“ преди да отиде, Негово Височество бѣ изразилъ жѣлание, че слѣдъ като иде на честитаване при брата му, и той жѣлае да се види съ нея. Като председателъ, имахъ длъжностъ да представя и тая комисия на Негово Височество, братѣтъ на нашия Князь, който тоже ни прие съ голѣма вѣжливостъ, и показва

крайно благодарение за тази почетъ, която му се направи. Послѣ комисията пакъ се представи на Негово Височество любимий ни Князь. Негово Височество очевидно бѣше твърдѣ тронжтъ и благодаренъ за почетѣта, която Народното Събрание направи на Неговия братъ. Негово Височество се разговаря особено съ всекого едного отъ депутатитѣ и чело-вѣкъ, ако поглѣднешѣ неговото лице, имашѣ да забѣлѣжи голѣмото благодарение отъ това посѣщение.

Съ тѣзи двѣ посѣщения се свърши вчерашната работа.

II. Станчовъ: Искамъ да помоля г-на председателя, ако е възможно да се повтори онова предложение, което представи за нѣвакѣвъ си частенъ законопроектъ, защото 2 чл. отъ Конституцията, казва, че частнитѣ законопроекти трѣба да бжджтъ подписани отъ $\frac{1}{4}$ частъ отъ депутатъ.

Председателъ: За удовлетворение на попитванието на почитаемия депутатъ отъ Ловечъ, имамъ да му прочетж едно министерско съобщение.

Секр. Коевъ: (Чете писмото отъ министерството на финанситѣ.)

Председателъ: Това е като първо начало за запознаване на финансовитѣ работи и тѣ трѣба както и г-нъ Министръ се изрази, да се даджтъ на комисия. Азъ мисля да съставимъ бюджетна комисия днесъ, и да помислимъ върху лица, които ще изберемъ въ нея. Знаеме отъ колко голѣма важностъ е бюджетна комисия; трѣба да знаемъ, че като дѣйствително сме първоначални въ всичкитѣ работи, а най-вече въ тѣзи дѣла по финанситѣ, за туй, моля, стъ сега вече да помислимъ за избирание на такава една комисия за да може тя да изучава тия предварителни работи, които по често има да и се представятъ отъ казаното Министерството за да ги изучава така щото, ако забѣлѣжи нѣщо нѣкой депутатъ, да се не чудимъ какво е, и тогазъ да търсимъ, кой знае за това, но да имамъ понятие отъ всичко, което се отнася по тази частъ. Сега има дума г-нъ Храповъ, който е членъ въ комисията за прошенията да каже своето мнѣние.

Храповъ: Въ едно отъ послѣднитѣ засѣдания комисията намѣри, че прошенията сж толкова много и толкова разнообразни, щото, невиждамъ, че комисията може да си състави своето съображение; и за това моли тя да и прибави Народното Събрание още двѣ лица за да станжтъ 5 души, и тѣй могла би въ срѣда да направи докладъ за нѣкои прошения.

Живковъ: Допълнението се прие още тогава, и азъ предлагамъ г-на Стамбулова да бжде членъ на тази комисия.

Стамбуловъ: Азъ моля Събранието да ме неизбира, защото не располагамъ съ здравieto.

Председателъ: Сжщо и азъ искамъ да забълъжж, че г-нъ Стамбуловъ се оплаква за здравието си, за това и мисля да го задържимъ за друга по легка работа.

Живковъ: Предлагамъ на негово мѣста г-на Самсарова. (Гласове: Приетъ).

Председателъ: Това е послѣнно. Първо нека видимъ приема ли Народното Събрание да се допълни комисията, както се бѣ обѣщало.

Станчовъ: Избраннитѣ почитаеми г-да за членове въ Комисията не представихъ причини, по които да се подигне въпросъ, че трѣба да се допълни комисията. По мое мнѣние достаточна е троечленна комисия, защото тя нѣма друга работа освѣнъ да разглежда прошенията; и това, мисля, че е много лесно. Нѣма причини да се прибавятъ още двама членове.

Стамбуловъ: Разбирамъ, че, ако комисията е направила заявление, види се, че е срещнала трудностъ; а понеже г-нъ Станчовъ вижда, че работата е много лесна, то предлагамъ да бжде г-нъ Станчовъ членъ на комисията.

Станчовъ: Азъ по сжщата причина, както г-нъ Стамбуловъ, се отказвамъ.

Председателъ: Моля г-на Станчова да се не разговаря. Ние се обѣцахми, че, ако вижда комисията за нужно да бждатъ повече членове — то ще и прибавимъ. Сега комисаритѣ искатъ това отъ Народното Събрание, и азъ мисля, Народното Събрание нѣма друго освѣнъ да искаже, че приема тѣхното предложение, и дѣлото е свършено.

Паповъ: До колкото помни Народното Събрание рѣши да се прибавятъ двама членове, ако се покаже, че това е нужно. Види се, че ти е срещната нужда за добавление, и за това може да и се изпълни желанието.

Храновъ: По нѣкога се случавя, че отъ тримата членове не може нѣкой да дойде по причина на болестъ или да има много друга работа, а пакъ двамата членове сами не могатъ да разглеждатъ прошенията.

Живковъ: Има общи причини, дѣто не могатъ трима членове да свършатъ тази работа. Има още отъ минхлото Събрание натрупани прошения, и сега всѣкий денъ дохождатъ 10—15 разни прошения. Комисията има въ доклада си да направи съкращение за всѣкое едно прошение, и да дава своето мнѣние по всѣкое прошение, които сж много разнообразни. За това, ако да се прибавятъ още двама компетентни членове, много ще се улесни работата. Че ще се прибави, то се прие отъ Народното Събрание, ако намѣри комисията това за нужно. Колкото за избиранieto, то може по сжщиятъ начинъ да се предлагатъ като при избиранieto на

първитѣ членове на комисията.

Председателъ: Има ли още нѣкой да говори върху този въпросъ?

Азъ виждамъ нужно едно нѣщо да предложж на Народното Събрание. За днесъ, наистина тази комисия има много работа; но много по важно е комисията за бюджета и при избиранieto на тази бюджетна комисия, трѣба да земемъ въ внимание, че тя трѣба да бжде по многочисленна и трѣба да обмислимъ, кои лица да стѣпятъ въ нея, и тогазъ може да дадемъ още двама членове на тази комисия за прошенията, защото, най-сѣтнѣ, тия три лица може и да стигнатъ, но по добръ би било напредъ да се позанимаемъ съ бюджетната комисия.

Д-ръ Браделъ: Подпих се въпросъ за комисията, която разглежда прошенията. Г-нъ Храновъ въ своитѣ аргументи върху нужността за допълнение на тази комисия, приведе разнообразността на прошенията; но то не е достаточенъ аргументъ; защото разнообразието недава мжчотии за въпроса. 2-ро Ако би било мжчно, то за туй има и комисия; защото, ако нѣма работа, нетрѣба и комисия. 3-то комисията има неопредѣленъ срокъ: вичка сессия е на нейно расположение. Когато си състави нѣкое заключение, тогава го представи на Народното Събрание, и не така, както другитѣ комисии, които иматъ опредѣленъ срокъ. За туй нѣма нужда да бждатъ повече хора въ тази комисия. Тая комисия, ако и мжнечко по мжнечко да работи нѣщо, пакъ ще да свърши работата. За сега невиждамъ, че е нужно да се прибавятъ нови членове.

Секр. Коевъ: Г-нъ Браделъ не вижда нужно да се прибавятъ два членове споредъ желанието на тази сжщата комисия. Той може да не знае, колко прошения сж постѣпили въ минхлото Събрание и колко още постѣпватъ всѣки денъ; тѣ всички да се прегледатъ, иска време. Отъ минхлото Събрание има около 150 прошения, и всѣки денъ идатъ 10—15 нови прошения; за това съмъ на мнѣние, че не може да ги свърши тѣзи комисия, но, че е потрѣбно да се раздѣли на двѣ, за да си подѣли работата; и така да могатъ всичкитѣ прошения да се свършатъ.

Председателъ: Азъ мисля, че Събранието е достаточна освѣтлено върху този предметъ. (Гласове: Достаточна). Приема ли Народното Събрание да се прибавятъ още двама членове въ тази комисия? (Приема се.) Колкото за избиранieto на тѣзи двама членове, трѣба да се мисли, че ще изберемъ и бюджетна комисия, и може би друга нѣкоя комисия; за това мисля, ако е съгласно Народното Събрание, бюрото да представи тия още два члена за комисията на прошенията. (Гласове: Съгласно.)

Храновъ: Азъ предлагамъ г-на Самсарова (Гласове: Приема се.) и г-на П. Станчова (Приема се.)

Председателъ: Приема ли се г-нъ Самсаровъ за членъ на комисията? (Приема се.)

П. Станчовъ: Азъ се отказвамъ.

Живковъ: Г-нъ Станчовъ нѣма право да се отказва, защото не е членъ на друга комисия.

Председателъ: Приема ли Народното Събрание г-на Станчова за членъ на тази комисия (Приема се.)

Станчовъ: Г-нъ Стамбуловъ каза причина, по която ние го неприехми; за това, не разбирамъ, защо се не прие и моята причина.

Председателъ: Сега, желае ли Народното Събрание да пристъпимъ къмъ избирането на другата комисия?

Пановъ: Отъ колко лица ще състои?

Стамбуловъ: Азъ мисля, да се избергтъ 9 лица за бюджетната комисия; защото, по малко да бждгтъ, съобразно съ работата, не ще могатъ да я извършатъ. За туй, най-малко 9 души да бждгтъ. Най-главна работа ще ни бжде бюджетгтъ.

Председателъ: За допълнение на думитъ на г-на Стамбулова има да кажж: дѣйствително, ако да имахми лица, които да отговорятъ на това назначение, то достатъчно щѣше да бждгтъ 6 души; но . . . за това именно трѣба да бждгтъ 9 души. Ние сме принудени да изберемъ лица, които да знаятъ практически нѣкои работи такива, които познаватъ отъ търговскитъ смѣтки, и пакъ лица, които по теория да разбиратъ работата. Въобще, лица, които могатъ да съставятъ изискуеми качества за тази комисия. Приема ли Народното Събрание да бждгтъ 9 души въ комисията? (Приема.)

(10 Минути распусъ да се споразумѣемъ.)

(Послѣ распуca.)

Председателъ: Ние распуснахми Събранието съ цѣль да се споразумѣемъ върху членоветъ на комисията, която ще се избере сега.

Д-ръ Браделъ: Именно за тѣзи 10 минути се распуснах, че по напредъ не бѣше ясно предложението на г-на Министра на финанситъ. Тамъ е исказано, че проважда до Народното Събрание този материалъ за бюджета на минжлата година, а ние разбрахми, че този материалъ се касае за идущия бюджетъ. Заради туй, да се разясни по добрѣ смисълта, нужное, да се прочете предложението още единъ пжтъ, за да се освѣтли Народното Събрание още по добрѣ преди да искаже мнѣнието си.

Председателъ: Ако желае Народното Събрание, може да се пристъпи къмъ четение; но азъ забѣлжвамъ, че всичката работа е за изучаването на всичкитъ предмети, които сж отнасятъ до бюджета. Това е едно сжществующе предложение; но то се отнаси до по-напредъшното, т. е. че това трѣба да го изучи комисията. По нататкъ тя ще има и

други нѣща да изучава, за да ги има предъ видъ, когато имъ дойде редгтъ.

Д-ръ Браделъ: Минжлитъ бюджетъ се касае за повече врѣме, т. е. за 2 или 3 години. Материалъ има доста, и азъ мисля, че една комисия не може да разгледа материала на минжлия и бжджция бюджетъ. Комисията ще има доста работа, за да се освѣтли върху минжлото врѣме на приходитъ, и за тѣхното харчение. За това, нужно е, да се избере особена комисия за тази цѣль, и помъ си свърши работата, може да се съедини съ бюджетарната комисия, за да разглежда бжджция бюджетъ. За това, да се прочете предложението, за да видимъ, да ли е нужно да сж 2 комисии. По мое мнѣние, трѣба да се избергтъ 2 комисии, една за идущий бюджетъ и една за минжлото врѣме.

Стамбуловъ: Азъ съмъ на мнѣние, че тази комисия, която ще изучва, какво е било минжлото, ще бжде най-компетентна да докаже, какъ трѣба за бжджще да бжде. За това, ако се избергтъ въ тази комисия 9 или 12 души, то тѣ могатъ да се раздѣлятъ така щото, на пр. 4 души разглеждатъ бюджета за напредъ, а останжилтъ разглеждатъ минжлиятъ, който се касае за минжлото. Азъ мисля, че предложението отъ г-на Министра заключава тѣзи работи, които се касаятъ до минжлото, и тѣзи, които се касаятъ до бжджщето. За това желая, да се прочете предложението още единъ пжтъ, за да разумѣемъ по-добрѣ и да се освѣтимъ, и тогава да гласоподавамъ.

Михайловский: Азъ мисля, че комисията трѣба да се занимава съ минжлото и съ бжджщето, а додѣто не се освѣтли минжлия бюджетъ, не може да се пристъпи къмъ бжджция. Всичкитъ членове на тази комисия трѣба да работятъ скупно върху минжлия бюджетъ, и послѣ може да се пристъпи къмъ бжджция.

Грънчаровъ: Азъ мисля, като се избере тази комисия, тя показва работата сама, трѣба ли да се дѣли на нѣколко отдѣления или не трѣба. За това, да се говори какъ трѣба да се дѣли комисията, това не е нужно, защото работата сама ще покаже, какъ трѣба да прави.

Председателъ: Има ли нѣкой да говори върху това? (Гласове: Да се прочете предложението.) Предложение на г-на Д-ра Браделя бѣше да се прочете още единъ пжтъ това писмо отъ г-на Министра на Финанситъ. За това питамъ: Желаетъ ли Народното Събрание да се прочете още единъ пжтъ? (Гласове: Желаетъ.)

Секр. Коевъ: (Четъ)

Г. Станчовъ: Отъ второто прочитание излиза съвсѣмъ друго нѣщо. Г-нъ Министръ не ни представи такива подробности за заходитъ на нашето

княжество, по всички клонове на управлението, както по-напредъ мнозина отъ депутатитѣ разбрахъ. Тука това се разбира, че министерството счете за нужно да освѣти г-да депутатитѣ върху предписанията, циркулярнитѣ и распореджанията, които сж до сега станжали отъ Финансовото Министерство или отъ Финансовий Отдѣлъ. Министертѣ на Финанциитѣ предлага това отъ тази точка зрѣния ржководимъ, че всичкитѣ депутати не сж имали до сега предъ видъ, и не сж се занимавали съ тѣзи распореджания; така щото, това е едно предувѣдомление за г. г. депутатитѣ, за да можтѣ да се освѣтятъ върху тѣзи распореджания, които сж станжали до сега. Като се пристжпи къмъ разглеждане бюджета, когато се представи, тогазъ депутатитѣ що можтѣ по-добрѣ да се освѣтлятъ.

Д-ръ Молловъ: Азъ сжщо щяхъ да кажъ.

Д-ръ Браделъ: Това наистина съвѣмъ друго излиза по думитѣ на г-на Станчова, а ние по-напредъ криво разбрахми. Но желателно би било, комисията, която ще представи на Народното Събрание отчетъ за минжлия бюджетъ, за минжлитѣ дѣйствиа, постжпления и харчения, да се раздѣли на двѣ отдѣления. Това раздѣление ще помогне много за бързото дѣйствиа на тази комисия. Тѣй като нейната работа е много важна, она ще ни представи: какво е постжпвало до сега, и какво е харчено, тоже и въ врѣменното управление. Знаеми, че тази работа е тежка и много разнообразна. Ние имамхи различни управления, и Народното Събрание ще има голѣмъ интересъ да му се обясни, въ какво положение се намира финансовата страна на държавата, какви сж приходитѣ, да ли можтѣ да се увеличатъ или не. Комисията ще има да представи ясни отчети на Народното Събрание, за да узнае имуществото на народа, неговото притежание сила и пр. А споредъ този опитъ, може бюджетарната комисия да се произнесе за бжджщата година. Азъ желая да се раздѣлятъ тѣзи двѣ комисии, т. е. да ни се представи единъ отчетъ за минжлия, и за бжджщия да се опредѣли ясно постановление.

П. Станчовъ: Тѣй като въпросътъ се разясни хубаво, азъ отъ моя страна балагодаря на г-на Министра за предварителното улесние, което той направи, като предложи този материалъ, и ни е испратилъ въ цѣлостъ распореджанията по Финансовото Министерство. Значи, комисията, за която станж дума да я изберемъ, съвѣмъ друга работа трѣба да върши. Азъ мисля, че комисията трѣба да направи слѣдующето; да разгледа всички распореджания сегашни, както и ония, дадени подъ руското врѣменно управление, т. е. били ли сж добри распореджанията на нашето сега сществуеще министерство за страната; имали ли сж добри слѣдствия; нѣма ли чрѣзъ тѣхъ

никаква вреда на населението; нѣма ли да се поубжтъ много источники за хазната и тѣй-нататъкъ. И тѣй комисията може да направи резюме изъ своитѣ замѣтки, какъ може да направи за въ бжджще съ имуществото на държавата. Съ една дума, по тоя начинъ ще се освѣти Народното Събрание върху добритѣ и лошитѣ странп на тѣзи распореджания за да може, слѣдъ това, да се съображава, кога ще дойде работата до бюджета.

Стамбуловъ: Азъ вѣрвамъ, че всинца разбирами въпроса, за това не е нужно да се продължава, но да се пристжпи до избора на комисията, на която да се възложи онова, което се разясни отъ г. Д-ра Браделя и г. Станчова. (Гласове: Съгласни.)

Д-ръ Молловъ: Имамъ само да направя едно предложение. На първий пжтъ азъ разбрахъ, че трѣба една комисия, която да разгледа старитѣ распореджания и да състави бюджета за напредъ. Но сега излиза, че трѣба да се прегледатъ всичкитѣ стари смѣтки. Това е много по мъчно, отъ колкото да са правятъ нови расходи. За това трѣба дрѣ комисии да се избержтѣ, и въпроса да се раздѣли на два дѣла: едната комисия да разглежда старитѣ смѣтки, а другата да прегледа какъвъ може да бжде бюджета. За първата предстои много по голѣмъ трудъ, отъ колкото за втората. Разумѣва се, че членоветѣ отъ първата комисия трѣба да участвуватъ при засѣданияето на членоветѣ отъ другата комисия за бжджщия бюджетъ. Но понеже комисията ще бжде доста многочисленна, то може да се расподѣли на различни групи, за да може да се освѣтимъ по бързо и по добрѣ.

Стамбуловъ: Азъ мисля, че тия хора, които сж избрани да разгледватъ предложения отъ г-на Министра материалъ, можтѣ да съставятъ и бжджщата бюджетарна комисия. Тогазъ работата ще се върши по лесно и по редовно.

П. Станчовъ: Азъ се съгласявамъ съ г-нъ Стамбулова и гледамъ, че работата сега се разясни. Комисията, за която се предложи да се избира, може да се избере. Разликата е само въ това, че комисията може предварително да се занимава съ тия распореджания на финансовото отдѣление, които министра на финанциитѣ сега испрати на Народното Събрание. И това ще бжде улеснение на бюджетарната комисия. За това предлагамъ, да се избере комисията, и какъ разбирамъ бюджетарна, която, щомъ изучи този материалъ, ще добие голѣмо улеснение. За по нататакъ, ако Народ. Събрание види, че е недостаточенъ броя на членоветѣ, може да придаде още.

Михайловский: Азъ ще кажъ двѣ думи: потрѣбно е ние да знаемъ, какъ се е водило управлението, отъ когато престанж окупацията, т. е. отъ

5 Юлия 1879 г. Ние трѣба да видимъ, въ какво положение бѣхъ нашитѣ финанции, какви бѣхъ доходитѣ, какви разноснитѣ, какъ е финансовото министерство управлявало, какъ се събира и какъ харчи. Така трѣба да правимъ, и като се освѣтли комисията върху това, тогазъ може съзнателно да опредѣли нашия бюджетъ, защото нашия вехти бюджетъ е до първий Юния т. г., а новия бюджетъ се наченва отъ 1 Юния. Зарадъ туй, не може да се пристъпи къмъ разглеждане бѣдния бюджетъ, до гдѣто не се освѣтли комисията съвршенно върху стария бюджетъ.

Председателъ: Азъ мисля, че да размѣняваме повече думи върху това, ще бѣде излишно, защото сега бѣхми всички съгласни на едно мнѣние, като прочетохми това писмо. Тука се изисква едно изучаване на сегашнитѣ работи, до гдѣто се пристъпи къмъ разискване новия бюджетъ. Тогазъ ние да изберемъ комисия, която да изучава тѣзи предложения и това нѣщо да ни освѣтлява при разискванията. Това е моето мнѣние, и, мисля, че е излишно подиръ това да избирами пакъ друга бюджетарна комисия.

Д-ръ Браделъ: Ние виждами, че се предложил единъ проектъ, който трѣба да се разгледа. Тука се казва: толкова се похарчило, издавани сѣ смѣтки и т. н. Комисията ще има да разгледа и размисли върху всичко това и да ни освѣтли върху него. Работата е доста голѣма, защото трѣба да се разгледа, колко пари въ казначействата има, за какво се е трошило, да разгледа документитѣ. За това предлагамъ, да се отдѣли комисията, която разглежда смѣткитѣ, отъ комисията, която ще разглежда бюджета за бѣдната година, за да свърши работата побърже.

Стамбуловъ: Азъ мисля, че министрътъ на финанциитѣ е предложилъ на Събранието едно данно, което трѣба да се разгледа чрезъ комисия. Това трѣба да се изпълни, защото другоаче не може да се направи новъ бюджетъ. Но сега се появихъ различни въпроси нови, които не е нужно да рѣшавамъ; както на пр. въпросътъ: комисията за колко врѣме ще свърши своитѣ работи? Предложението отъ министерството е ясно и ние не трѣба да промѣняваме неговото истинско значение. Предложението отъ министерството се прие, и азъ моля Събранието, както по напредъ рѣши, 9 члена да избере, за да може да се пристъпи къмъ работата.

Председателъ: Зема ли Народ. Събрание въ внимаване думитѣ на г-на Д-ра Браделя, или остава при първото си рѣшение, което приема да се избержтъ 9 члена за комисията, която трѣба да изучи всичко, което се представи и да работи, за да може да ни освѣтлява върху това? (Приема се

първото предложение.) И тѣй да пристѣпимъ къмъ избиранieto на тази комисия, която има да ни представи всичко, що се отнася до бюджета.

Грѣнчаровъ: Тука се избира бюджетарна комисия, която ще се занимава съ разглежданieto на минхлитѣ смѣтки и съ съставянieto на бѣдния бюджетъ.

Д-ръ Браделъ: Азъ не настоявамъ на своето предложение, но само обръщамъ вниманието върху важността на въпроса. Това, което разяснавахъ, бѣше не да се избержтъ двѣ комисии, но за да се разясни положението, да се раздѣли комисията на двѣ части: едната да разглежда минхлитѣ распоредания и смѣтки, а другата да се постарее за бѣдния бюджетъ. Колкото за разяснение, моето предложение е пообщо отъ предложението на г-на Стамбулова, но азъ не настоявамъ на своето предложение.

Председателъ: Оттегляте ли си предложението?

Д-ръ Браделъ: Колкото за сега, азъ го оттеглямъ.

Тодоровъ: Отъ предложението на министра на финанциитѣ излиза, че бюджетната комисия за да изучи и състави бюджета за бѣднате, трѣба да се занимава съ други въпроси, както съ смѣткитѣ на минхлото. Азъ съмъ съ това съгласенъ, защото отговаря на 119 членъ на Конституцията, който казва: (Чете го.) Следователно, трѣба да удовлетвори желанието на министра, който ни предлага този материалъ на разглеждане.

Михайловскій: Азъ разбирамъ работата тѣй: за минхлото това е контролна комисия, която да разгледа всичко, що се е извършило по тази часть на нашето управление, и за бѣднате има да се занимава съ законопроекти за бюджета.

Стамбуловъ: Защо тѣй да мѣнами и разтѣгваме въпроса, който ми се чини, че е доста ясенъ. Г-нъ министръ не предлага, да стане особена комисия за този въпросъ; той просто казва: „пращамъ това на Събранието“. Финанциитѣ сѣ най-важенъ въпросъ; зарадъ туй, ако се избере една комисия, която ще разглежда бюджетъ, хубаво е да разгледа, какъ е станжло по-напредъ. Зарадъ туй, мисля, щомъ се прие предложението на министра, и щомъ се прие да се избержтъ 9 души, то повече разискване си нѣматъ мѣстото. Ако да се покаже, че 9 души не сѣ достаточни, тогазъ ще се допълни числото имъ.

Председателъ: Споредъ думитѣ на г-на министра на финанциитѣ, той ще да представи всичкитѣ документи, които се отнасятъ до изучаванieto

на въпроса. Тука сега представя една отъ тѣзи работи, които трѣба да земе комисията за изучаване на бюджета, тъй и всичкитѣ други работи, които се касаятъ до бюджета, казва, че ще ги испраца. За това трѣба сега да изберемъ комисия, която да разгледва всичко по редъ, както това, което се е предложило отъ министерството, тъй и другитѣ, които неоспѣтъ ще се предложатъ, а послѣ изучаването на предметъ, ще пристъпимъ къмъ работата, за която сме свикани. За това нѣма нужда да разискваме по нататъкъ върху това.

А. Цановъ: Азъ мисля, че е доста разгледанъ предметъ, и може да се туря на гласоподаване.

Председателъ: Приема ли Народ. Събрание да се пристъпи къмъ гласоподаване върху това предложение?

Стамбуловъ: Тука нѣма никакво предложение, защото е вече рѣшено, че 9 души трѣба да се избератъ. Ви можете да направите предложение само какъ ще се избератъ.

Председателъ: Станяхъ развѣнения на думи, за това трѣбаше да се рѣши въпроса. Ако се приеме, да се избере девево-членна комисия, тогазъ питамъ Народ. Събрание: какъ желае да се избере, явно или тайно? (Гласове: Явно.) Има ли 10 души, които искатъ тайно? (Нѣма.) Слѣдва явно гласоподаване. Желателно е, да се споразумѣемъ върху лицата.

Михайловскій: Моето мнѣние е, бюрото да предложи тѣзи лица; а Народното Събрание да ги утвърдява.

А. Цановъ: Азъ поддържамъ предложенieto на г-на Михайловскій.

Председателъ: Азъ мисля, че ако желае Нар. Събрание, то може да се не продължава това; но, като предложи за едно такво сериозно дѣло, желатъ бихъ тоже, Народ. Събрание да предложи лица за тази комисия.

Михайловскій: Събранието си задържава правото да одобри или не одобри всѣко едно лице.

Председателъ: Приема ли се предложенieto на г-на Михайловскій, да предложи тѣзи лица бюрото? (Приема се.) Който не приема да си дигне ржката. (Малцина дигнахъ.) Азъ предлагамъ първо: г-на Стамбулова, приема ли се? (Приема се.) Който го не приема да си дигне ржката. (Никои не дигна.) Предлагамъ г-на Симидова. (Приема се.) Г-нъ Каравеловъ, мисля, че не може да бжде избранъ, тъй сящо, мисля, че не може да бжде избранъ и г-нъ Начевичъ, както що предлагатъ нѣкои.

Стамбуловъ: Азъ мисля, че като опълномощихми бюрото, да каже самичко лицата, то нѣма депутатитѣ нищо да предлагатъ.

Председателъ: Азъ предлагамъ нѣкои лица, които Народ. Събрание заяви тука. Предлагамъ по нататъкъ г-на Д-ра Браделя.

Д-ръ Брадель: Понеже г-нъ Начевичъ е приетъ за депутатъ, то азъ не знамъ, защо не може да бжде избранъ.

Стамбуловъ: Азъ мисля, че г-нъ Начевичъ, като човѣкъ, който е вѣщъ отъ тази работа, може да ни освѣтли много въпроса. Но, като ще дохождагъ на комисията и таквизъ работи, за които трѣба да отговаря той предъ комисията, заради туй, намѣрвамъ за по добръ, по мое мнѣние, да не бжде той въ тази комисия.

Тодоровъ: Въ отговоръ на предговоривния предлагамъ да се приеме г-нъ Начевичъ, като човѣкъ понятенъ и човѣкъ финанциалистъ. Той е най-способенъ по тази часть и може да даде обяснения. Разбира се, неговий гласъ не може да бжде като гласъ рѣшающъ. За това, не виждамъ никакви прѣчки да бжде избранъ.

Стамбуловъ: Ние решихми по напредъ бюрото да предложи лицата. Защо сега да разискваме?

Председателъ: Приема ли се г-нъ Д-ръ Брадель? (Приема се.) По нататъкъ, предлагамъ Н. Високопреосв. Митрополитъ Григория. (Приема се.) Предлагамъ Джорджа Момчева. (Приема се.) Г-на Анева. (Приема се.) Г-на Минка Радославова. (Приема се.) Г-на Драсова. (Приема се.) Г-на Колони. (Приема се.) — Има ли нѣкой да направи нѣкое предложение, което да може да ни занимава, до гдѣто се представи друга работа?

Цановъ: Г-нъ председателъ по напредъ забѣлжи, че има нѣколко коли печатани проекти. За това, азъ мисля, не би ли било добръ, да се поканиятъ надлежнитѣ министри, да ги предадхтъ на Събранието, за да иматъ представителитѣ врѣме да ги разгледатъ?

Председателъ: За обяснение имамъ да повторя нѣколко думи, които по напредъ казахъ. Истина че има нѣколко коли печатани, но тѣ сж частна работа на единъ министръ, който ги е изработилъ, като е билъ още въ Цариградъ. Но всичкитѣ проекти не сж още печатани, за това трѣба да се чака, до гдѣто се напечатхтъ и другитѣ проекти по тази часть.

А. Цановъ: Това ще каже, че за сега нѣма още нищо готово. Намъ бѣше сж казало, че до срѣда ще бждхтъ готови нѣкои законопроекти; за това азъ не разбирамъ, какъ се върши тази работа.

Стамбуловъ: Като ги нѣма напечатани, то се разбира, че не можемъ да ги разглеждаме, както казва една руска пословица: „Нѣтъ, не чего взятъ.“ Въобще трѣбало би нѣколко мѣсеци по напредъ да се печататъ въ вѣстниците тѣзи проекти, за да могатъ хората да ги разглеждатъ. Но това не е станало, не зная по каква причина, и до гдѣто се напечататъ, трѣба да почакаме. Ако нѣма сега що да разискваме, то можемъ да се разидемъ.

Председателъ: Нѣма ли нѣкой да направи нѣкое ново предложение?

Даскаловъ: Азъ имамъ да предложа едно ново предложение, касающе се до ополченцитѣ въ България. Има мнозина отъ тия хора, които не могатъ да намѣрятъ служба; тоже и на всичкитѣ не могатъ да се дадѣтъ по 10-тѣ копейки. Затова трѣба да се помисли да се направи нѣщо за тѣхъ, за да се обезпечи тѣхния животъ.

Стамбуловъ: Това предложение да остане за срѣда на дневния редъ, ако има 5 души да го поддържатъ. Днесъ не сме готови да разискваме това.

Председателъ: Има ли 5 души, които да го поддържатъ? (Мнозина се дигнахъ.)

П. Станчовъ: Желатъ бихъ да зная, да ли е направило бюрото распореджания за допълнителнитѣ избори?

Председателъ: Не е още подадено на министра, но е готово и написано отъ страна на бюрото. Желаетъ ли Нар. Събрание да тури на дневния редъ въпроса за ополченцитѣ, въ срѣда или сега да го разискваме? (Гласове: Да остане на дневенъ редъ.)

Каракашовъ: Ако е възможно, нека рѣши Народното Събрание, какъ да се раздѣли тази помощъ, която събрахме за ополченцитѣ отъ представителитѣ за Великъ-день?

Председателъ: Азъ мисля, че може да се разисква този въпросъ сега.

П. Станчовъ: Като се позволи да стане разискване върху това предложение, азъ ще кажж двѣ думи. Предложението на г-на Даскалова има голѣмо значение. Всички знаемъ въ какво положение се намиратъ ополченцитѣ. Тия хора, които сж направили услуга на България, които сж показали героизмъ, които сж проливали кръвъ за нашето освобождение, заслужватъ да помислимъ сериозно за тѣхното положение: За това предложението отъ г. Даскалова ще бжде по умѣстно да се разгледа тогазъ, когато дойде бюджетътъ на редъ; защото тогазъ ще видимъ, какви доходи и какви расходи имаме. Но, лекомисленно нищо не можемъ да рѣшаваме.

Грѣнчаровъ: Азъ мисля, че трѣба да се разгледа този въпросъ преди да се състави бюджете-

та, именно за това, защото трѣба Нар. Събрание да премисли, какъ да се помогне на тѣзи хора, и да се предвидятъ разноскамитѣ за тѣхъ.

Стамбуловъ: Тѣй като знаемъ, че както отъ минхлото Събрание, така и отъ сегашното, има отъ много градове пратени прошения отъ самитѣ ополченци, зарадъ туй, отъ моя страна, би замолилъ комисията, да разгледа тѣзи прошения, и да представи върху тѣхъ докладъ на Нар. Събрание.

(Председателското мѣсто заема г-нъ Сукарновъ.)

Славейковъ: По поводъ на този въпросъ има да поговоря малко на Нар. Събрание. Съгласенъ съмъ, че има много прошения, и отъ първото Нар. Събрание и отъ сегашното. Ако начнемъ да преглеждаме прошенията на ополченцитѣ, то не ще бжде работата пълна; защото тука нѣма прошения отъ всичкитѣ ополченци. А така би се считало, че ние земаме поводъ отъ прошенията на нѣколко души да разискваме въобще положението на всичкитѣ ополченци. Както помните, г-да, този въпросъ се подигна и въ Търновското Учредително Нар. Събрание, и всички казахми, че трѣба да се земѣтъ нѣкакви мѣрки, за да се обезпечи положението на бившитѣ ополченци. Така мислими и днесъ всички. Ние виждаме тоже, че е била взета отъ Императоркий Руский Комисаръ една мѣрка, която до една степенъ служеше като мѣрка за олегчение на положението на тѣзи ополченци, но тя не се приложи на всѣкъдѣ въ животъ, за да би била достаточна. Сега, като има едно заявление отъ минхлото Събрание, да се премисли за това, то ще бжде обидно за Нар. Събрание, ако отложи дѣлото. Ние сме длъжни да премислимъ върху положението на тѣзи хора, които сж служили заради насъ, и за освѣтление на образа на всичкия народъ. Азъ мисля, да се не оставя това за подълго, а до утрѣ или до въ срѣда. Но, до тогазъ сериозно да се премисли, защото това е наша длъжностъ. Ни единъ народъ не забравя първитѣ свои борители, така, и ние трѣба да се постарамъ съ възможностъ за олегчение положението на тѣзи хора. Едни може да настанимъ на служба, която могатъ да изпълняватъ, на други можемъ да помогнемъ съ отстъпление на нѣкоя часть земя, която могатъ да обработватъ; за трети пакъ може да се опредѣли нѣкаква пенсия. Ако тѣй постъпимъ, то ще окуражимъ всички таквизъ, които иматъ топло сърдце да се отзоваватъ на нуждитѣ на отечеството; защото ще дойде день, и ние ще ги търсимъ, както тѣ днесъ търсятъ насъ. Зарадъ туй, моля да остане това въ срѣда да се разисква. (Гласове: Съгласни.)

Тодоровъ: За утрѣ добрѣ би било да се съберемъ и да премислимъ върху тозъ важенъ въпросъ.

А колкото се касае до бюджета, мисля, че предварително трѣба да се поискатъ отъ министерството всичкитѣ преписки по тази частъ, която може да даде обяснения, и отъ която може да се види, и какви взглядове е ималъ Императорскій Коммисаръ, когато е опредѣлявалъ пенсии. Нужно е да се размисли зрѣло и до гдѣто се дойде до резултатъ, добръ би било да се снабдятъ тѣзи хора съ помощта, която

е събрана отъ депутатитѣ.

Предсѣдателъ: Първото предложение е на г-на Стамбулова: днесъ да се остави този въпросъ, и да се разгледа въ срѣда. (Приема се.) Засѣданието е закрито.

(Конецъ на 4 часа послѣ пладня.)

Предсѣдателъ { *П. Р. Славейковъ.*

Подпредсѣдатели { *Дръ. И. Брадель.*
Н. Сукнаровъ.

Секретари: { *И. Даневъ.*
Хр. Баларевъ.
В. П. Золотовъ.
К. Коевъ.

Управителъ на стенографическото бюро А. Безеншегъ.